

ЧЕРНІГІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

ПОЛТОРАЦЬКИЙ ЮРІЙ ВІТАЛІЙОВИЧ

**ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗ ТА АУДИТ СОБІВАРТОСТІ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПОДУКЦІЇ
(на матеріалах СГВК «Блиствівський»)**

спеціальність 071 – «Облік і оподаткування»
освітньо – професійна програма « Облік і оподаткування»

**АВТОРЕФЕРАТ
випускної кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеню «магістр»**

Чернігів – 2019

Випускною кваліфікаційною роботою є рукопис

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту,
Навчально – наукового інституту економіки Чернігівського національного
технологічного університету Міністерства освіти і науки України

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Гливенко Валентина Василівна
Чернігівський національний
технологічний університет

Рецензент:

головний бухгалтер
СГВК «Блиствівський»
Полторацький Пето Васильович

Захист відбудеться «24» грудня 2019 р. о 9.00 год. на засіданні Державної
екзаменаційної комісії у Чернігівському національному технологічному
університеті

Завідувач кафедри бухгалтерського
обліку, оподаткування та аудиту
к.ф.-м.н., доцент

Юрченко М.Є.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сучасний етап розвитку ринкових відносин в економіці України впливає на діяльність підприємств, що потребує чіткого регулювання всіх процесів господарської діяльності, яке досягається за рахунок бухгалтерського обліку та аналізу основних економічних показників діяльності підприємства.

Будь-який господарський процес полягає у виробництві певного виду продукції, робіт, послуг, а це, в свою чергу, пов'язане з використанням ресурсів як людських, так і матеріальних, які є основою і необхідною умовою виконання програм з випуску та реалізації продукції та становлять витрати виробництва, що необхідні для отримання прибутку. Сукупність цих витрат утворює витрати підприємства. Посилення конкуренції змушує існуючі підприємства серйозно задуматися над тим, як би не втратити свою нішу на ринку відповідної продукції та не знизити свої прибутки. Це приводить їх до аналізу витрат на виробництво.

Метою випускної кваліфікаційної роботи є обґрунтування теоретичних, методичних і практичних аспектів організації обліку, аналізу та аудиту витрат і собівартості сільськогосподарської продукції та розробка пропозицій щодо удосконалення організації обліку та підвищення ефективності діяльності досліджуваного підприємства.

Для досягнення поставленої мети, в роботі поставлені та вирішені наступні завдання:

- розглянути економічну сутність витрат виробництва і собівартості продукції та їх нормативно-правове регулювання;
- оцінити сучасний стан сільського господарства України;
- надати фінансово-економічну характеристику діяльності сільськогосподарського підприємства та здійснити оцінку його фінансового стану;

- визначити систему бухгалтерського обліку витрат виробництва на підприємстві;
- дослідити облікову політику підприємства та її складові, що стосуються витрат виробництва;
- здійснити аналіз витрат та собівартості сільськогосподарської продукції СГВК «Блиствівський»;
- розглянути особливості проведення аудиту на сільськогосподарських підприємствах;
- розробити пропозиції щодо удосконалення організації обліку та підвищення ефективності діяльності досліджуваного підприємства.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку, аналізу та аудиту витрат та собівартості сільськогосподарської продукції.

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних та практичних аспектів організації обліку, аналізу та аудиту витрат та собівартості сільськогосподарської продукції.

У роботі використані загальнонаукові **методи дослідження**: системний підхід, що забезпечив визначення місця бухгалтерського обліку в системі управління діяльністю підприємства; діалектичний метод пізнання – для уточнення сутності витрат виробництва і собівартості продукції, як економічних категорій; метод коефіцієнтів (відносних показників); порівняльний аналіз; методика комплексного аналізу фінансового стану підприємства.

Інформаційною базою дослідження слугували праці вітчизняних і зарубіжних вчених у сфері бухгалтерського обліку, контролю та економічного аналізу, матеріали науково-практичних конференцій, періодичні видання, акти Верховної Ради України, постанови та розпорядження Кабінету Міністрів України, міністерств і відомств, дані облікових реєстрів, статистичної та фінансової звітності СГВК «Блиствівський», Інтернет-ресурси.

Дослідження виконувались на матеріалах сільськогосподарського товариства з обмеженою відповідальністю «Блиствівський», основна діяльність

якого пов'язана з розведення великої рогатої худоби молочних порід, вирощування зернових культур, бобових культур, вирощування інших однорічних і дворічних культур, змішане сільське господарство, допоміжна діяльність у рослинництві, виробництв, заготівля, зберігання та реалізація сільськогосподарської продукції, інші види діяльності, які не заборонені чинним законодавством.

Структура роботи. Випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи становить 137 сторінок. Основний зміст викладено на 86 сторінках друкованого тексту. Робота містить 8 рисунків, 21 таблицю та 12 додатків, котрі викладені на 45 сторінках. Список використаних джерел налічує 56 найменувань, поданих на 5 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ВИПУСКНОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** розкрита актуальність обраної теми дослідження, з'ясовано мету, завдання, предмет та об'єкт, методи та інформаційна база дослідження, а також подано структуру роботи.

У **першому розділі** «Економічний зміст, визначення і класифікація витрат» розглянуто сутність поняття витрат та виявлено, що цьому питанню присвячені наукові праці багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців. З'ясовано що в економічній теорії під «витратами» мають на увазі споживання різноманітних ресурсів у процесі здійснення діяльності підприємства протягом певного періоду часу (звітного періоду). Класифікація витрат у загальному вигляді не є визначальною при формуванні ціни і визначенні вартості продукції. Вона значимою має значення лише для потреб управління економічними процесами підприємства.

На нашу думку найбільш доцільним визначенням витрат є визначення, яке пропонує В.С. Лень і В.В. Гливенко. Витрати виробництва – це сукупність

витрат живої та уречевленої праці (засобів та предметів праці) на виробництво продукції.

Собівартість продукції (робіт, послуг) є вартісною оцінкою використуваних у процесі виробництва продукції (робіт, послуг) природних ресурсів, сировини, матеріалів, паливно-мастильних матеріалів, основних засобів, персоналу й інших витрат на її виробництво і реалізацію.

Виробнича собівартість складається з витрат, пов'язаних з виробництвом продукції, її перевезенням до місця зберігання. Собівартість готової продукції включає в себе виробничу собівартість, операційні та фінансові витрати, котрі можна прямо віднести на певний вид продукції.

Найбільш доцільним визначенням про собівартість є визначення Ф.Ф.Бутинця – «собівартість продукції (робіт, послуг) – це грошове вираження витрат підприємства, пов'язане з виробництвом та збутом продукції, виконанням робіт, наданням послуг».

У другому розділі роботи «Організація обліку та аналіз собівартості продукції на СГВК Блистівський» з'ясовано, що сільське господарство, як основна галузь агропромислового комплексу, залишається однією з найважливіших галузей економіки, від рівня розвитку якої залежить зростання всієї економіки в цілому й вирішення низки економічних та соціальних проблем, які постали перед Україною. Виявлення змін в тенденціях розвитку сільського господарства України дасть можливість прогнозувати його стан на майбутнє.

Вітчизняні молокопереробні підприємства у 2017 р. збільшили експорт молочних продуктів на 82,4%, тобто реально практично подвоїли обсяги експорту. Що стосується імпорту молочних продуктів, треба зазначити, що його обсяги були набагато менше, ніж експорту, але у відносному вимірі він значно виріс.

Аналіз основних фінансово – економічних показників досліджуваного підприємства за 2016-2018рр. показав, що підприємство є прибутковим, проте слід зазначити, що у 2018 році відбулося значне зниження всіх результативних

показників на фоні збільшення собівартості. Отже, одним з основних резервів підвищення ефективності діяльності повинно стати зниження собівартості продукції.

Аналіз динаміки та структури витрат показав, що підприємство спеціалізується на рослинництві і тваринництві, проте питома вага тваринництва є дещо більшою.

Аналіз облікової системи підприємства показав, що на СГВК «Блистівський» застосовують меморіально-ордерну форму ведення бухгалтерського обліку.

За даною формою синтетичний і аналітичний облік ведеться окремо, для першого використовуються книги, а для другого картки.

Визначено, що на СГВК «Блистівський» аудит не проводиться, оскільки згідно законодавства воно не є в переліку підприємств, які повинні проводити підтвердження фінансової звітності. Нами самостійно розроблено план і програму аудиторської перевірки витрат підприємства.

У третьому розділі «Шляхи вдосконалення обліку витрат та підвищення ефективності діяльності СГВК Блистівський» встановлено, що облікова політика є важливим інструментом організації бухгалтерського обліку і фінансової звітності. Документальне оформлення облікової політики підприємства здійснюється у вигляді наказу про облікову політику підприємства, який після його затвердження набуває статусу юридичного документу. Наказ про облікову політику є основним внутрішнім документом, яким регулюється організація облікового процесу на підприємстві та є обов'язковим для виконання всіма службами і працівниками підприємства.

На підприємстві відсутній наказ про облікову політику, тому нами його розроблено самостійно і наведено в додатках.

Основні пропозиції щодо удосконалення обліку витрат наведено в таблиці 1.

Пропозиції щодо удосконалення обліку витрат

Пропозиція	Очікуваний ефект
Запровадження обліку витрат за центрами відповідальності	Дозволить підвищити точність калькуляційних розрахунків, застосовувати різноманітні методи розподілу непрямих витрат по структурних підрозділах і видах продукції та проводити аналіз і контроль результатів діяльності окремих центрів відповідальності
Центри відповідальності сформувані за стадіями технологічного процесу	Дасть змогу визначити внесок керівника кожного центру відповідальності в загальний розмір витрат підприємства
Бюджетування витрат на виробництво продукції, яка виготовляється	Забезпечує порівнянність кошторисних і фактичних показників і можливість використання управління витратами за відхиленнями для швидкого реагування на зміну ринкових умов і пошуку вигідних комбінацій ціни й обсягу виробництва.
Затвердити пропонований перелік постійних і змінних загальновиробничих витрат	Дасть змогу більш точно визначати собівартість кожного виду продукції
При розподілі загальновиробничих витрат застосовувати базу розподілу пропорційно прямим витратам на оплату праці	Можливість найбільш точного розподілу ЗВВ пропорційно затратам праці в кожному виробництві..

Серед інших дієвих заходів нарощування ефективності діяльності досліджуваного підприємства рекомендовано:

- пошук нових ринків збуту продукції та вихід на міжнародний ринок;
- підвищення якості виробленої сільськогосподарської продукції;
- скорочення накладних витрат на матеріали, особливо транспортно-заготівельних витрат;
- переглянути основних постачальників матеріалів або диверсифікувати їх, зменшити кількість посередників та виявити можливості дешевше закуповувати безпосередньо у виробників необхідні предмети праці;

– контроль за енергозбереженням та за витратами на утримання і експлуатацію обладнання та ін.

ВИСНОВКИ

В якості досліджуваного підприємства було обрано Сільськогосподарське товариство з обмеженою відповідальністю СГВК «Блиствівський», основними видами діяльності якого є вирощування сільськогосподарських культур та тваринництво. В результаті аналізу основних фінансово-економічних показників СГВК «Блиствівський» встановлено, що на підприємстві у звітному році зменшилися основні показники такі як чистий дохід, чистий прибуток, віддача основних засобів та інші. При цьому відбувається збільшення собівартості продукції, тому важливими напрямками удосконалення обліку та підвищення ефективності діяльності є удосконалення обліку витрат та пошук резервів зниження собівартості сільськогосподарської продукції.

Для СГВК «Блиствівський» важливо виокремлювати наступні витрати:

- за стадіями виконання сільськогосподарських робіт (витрати на передпосівний обробіток ґрунту;
- витрати на посіви сільськогосподарських культур і догляд за ними;
- витрати на збирання таких культур та зачищення полів);
- за процесами виробництва продукції тваринництва (витрати на доставку, підготовку до годівлі та роздавання (випас) кормів;
- витрати на утримання тварин і птиці у приміщеннях, на пасовищах;
- витрати на отримання продукції тваринництва та доведення її до стандартних кондицій).

Визначено що, на СГВК «Блиствівський» бухгалтерський облік ведеться з використанням меморіальних ордерів. Проте, відсутній наказ про облікову політику підприємства.

Проаналізувавши собівартість продукції рослинництва та тваринництва ми бачимо, що підприємство більш направлене на вирощування ВРХ і виробництво молока.

Характерною особливістю СГВК «Блиствівський » є те, що на ньому не проводиться аудит. Нами розроблено програму і план аудиту, де описані основні процедури, які мають проводитись аудитором, час на виконання роботи, а також час первинні документи, які будуть використані аудитором.

Підвищення ефективності функціонування підприємства є дуже комплексним питанням і охоплює багато складових всіх сторін діяльності. Це і заходи, націлені на збільшення прибутковості підприємства в цілому, і на підвищення ефективності обліково – аналітичної роботи зокрема.

В результаті проведеного дослідження, нами зроблено наступне:

- виявлено, що на підприємстві відсутній наказ про облікову політику;
- розроблено наказ про облікову політику підприємства із врахуванням вже існуючих підходів;
- встановлено, що система обліку витрат підприємства потребує удосконалення;
- розроблено пропозиції щодо запровадження елементів управлінського обліку, а саме застосування системи обліку витрат за центрами відповідальності та виділено такі центри;
- виявлено, що на підприємстві відсутня комп'ютеризація обліку та запропоновано застосування сучасних бухгалтерських програм, що дозволить підвищити якість обліково – аналітичної роботи;
- окреслено основні напрямки підвищення ефективності господарської діяльності, серед яких можна виділити пріоритетні: підвищення якості сільськогосподарської продукції та вихід на міжнародний ринок; укладання довгострокових контрактів з перевіреними постачальниками на поставку сировини та матеріалів, як застосовуються при виробництві сільськогосподарської продукції та інші.

АНОТАЦІЯ

Полторацький Ю.В. «Організація обліку, аналіз та аудит собівартості сільськогосподарської продукції» (на матеріалах СГВК «Блиствівський»).

Спеціальність 071 – Облік і оподаткування. ОПП- Облік і оподаткування – Чернігівський національний технологічний університет. – Чернігів, 2019.

Визначено, що витрати та собівартість є важливими економічними категоріями, які постійно знаходяться в полі зору вітчизняних та зарубіжних вчених – економістів. З'ясовано, які визначення є найбільш доцільними.

Охарактеризовано основні фінансово – економічні показники досліджуваного підприємства та визначено позитивні та негативні тенденції в його діяльності.

Проведено аналіз витрат та собівартості сільськогосподарської продукції та визначено, які галузі діяльності підприємства є найбільш прибутковими.

Досліджено стан організації обліку в цілому та обліку витрат зокрема та визначено основні напрямки, які потребують удосконалення.

Розроблено пропозиції щодо удосконалення організації обліку та підвищення ефективності господарської діяльності, основними з яких є: розробка наказу про облікову політику; виробництво і розробка нових видів продукції, яка за якістю відповідає міжнародним стандартам; з максимальною віддачею використовувати потенціал, що є у його розпорядженні ; грамотно будувати договірні відносини з постачальниками та покупцями та інші.

Ключові слова: ВИТРАТИ, КЛАСИФІКАЦІЯ ВИТРАТ, СОБІВАРТІСТЬ, РОСЛИННИЦТВО, ТВАРИННИЦТВО, АУДИТ, ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, ЕФЕКТИВНІСТЬ.

